Maa- ja metsätalousministeriö

Kalastusrajoitukset ovat turvanneet saimaannorppakannan kasvun

Saimaannorppakannan koon kehitys 2000-luvulla

Vuosina 2000–2020 kanta kasvoi keskimäärin 2,9 % vuodessa. Rajoitusalueen merkittävien laajennusten ja yhtenäisyyden jälkeen, vuosina 2010–2015 kanta kasvoi keskimäärin 3,6 % ja vuosina 2015–2020 keskimäärin 5,6 %.

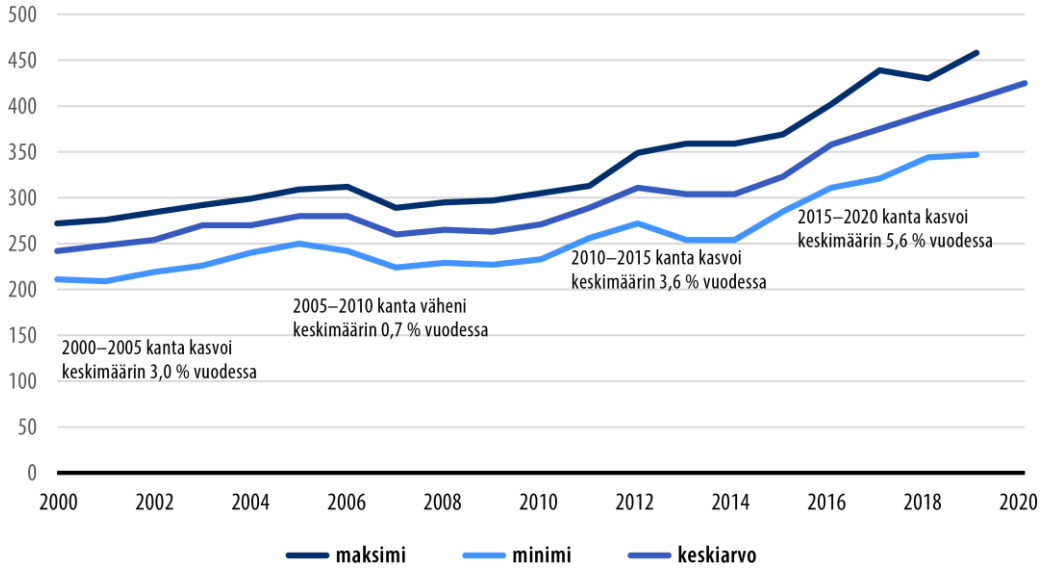

- Kanta on kasvanut vuosittain keskimäärin 5,6 %. Välitavoite 400 saavutettiin 6 vuotta etuajassa.
- Kalanpyydyskuolleisuus suhteessa kannan kokoon on pienentynyt. Havaittu kalanpyydyskuolleisuus noin 5 norppaa vuodessa.
- Aikuisia norppia jää harvoin kalanpyydyksiin.

Kalastus saimaannorpan elinalueella

- Alue hyvin merkittävä sekä kaupallisille että vapaa-ajankalastajille.
- Alueella kalastaa 190 (40 ryhmä 1) kaupallista kalastajaa sekä 49 000 vapaa-ajankalastajaa.
- Taloudellisesti merkittävimmät saalislajit muikku, kuha ja ahven. Mainittujen lajien norppaturvalliseen kalastukseen ei ole kaikissa tilanteissa olemassa pyyntimuotoa.
- Heinäkuussa verkkokalastusta harjoittaa eniten vapaa-ajan asukkaat.

Kuva 16. Saimaan vapaa-ajankalastajien saaliin arvo eri pyyntivälineillä. Yli puolet saaliista saadaan verkoilla (Luonnonvarakeskus).

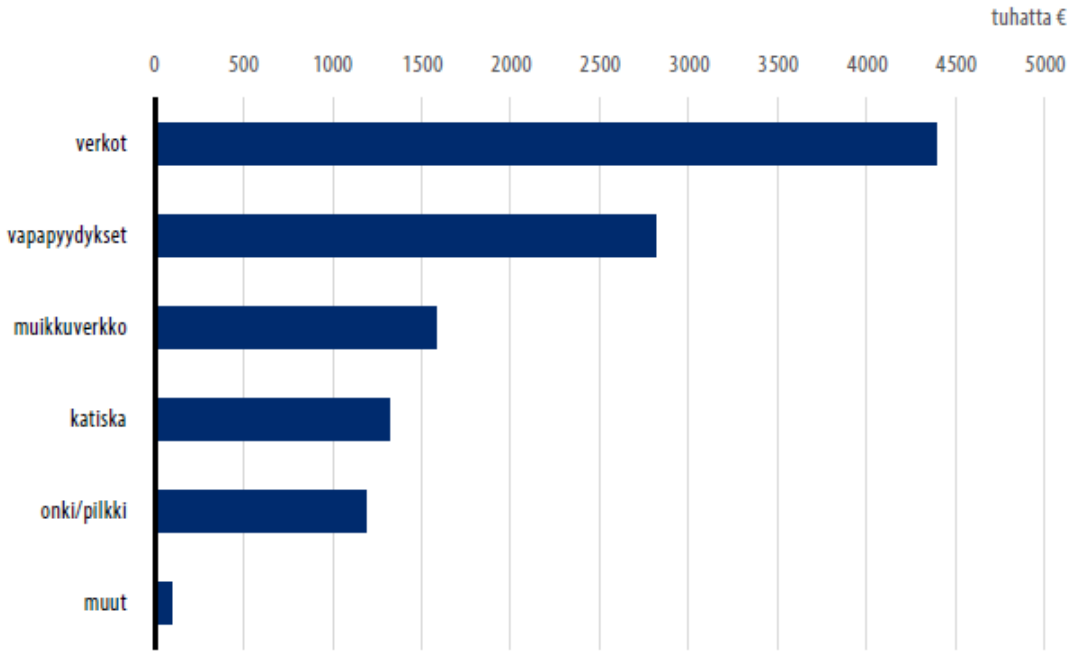

Asetuksen valmisteluprosessi

- Maa- ja metsätalousministeriö asetti 17.10.2019 laajapohjaisen työryhmän.
- Maa ja metsätalousministeriö järjesti yhdessä Saimaan alueen maakuntaliittojen kanssa Saimaannorppa ja kalastus –keskustelukiertueen syksyllä 2020. Keskustelutilaisuudet järjestettiin viidellä paikkakunnalla: Rääkkylä, Rantasalmi, Puumala, Taipalsaari ja Punkaharju (25.8.-3.9.2020). Tilaisuuksiin osallistui kaiken kaikkiaan lähes 200 keskustelijaa ja niissä käytetiin menetelmänä Erätauko-dialogia.
- Lisäksi Etelä-Savon maakuntaliitto teki työryhmän toimeksiannosta laajan kyselyn saimaannorpan suojelemiseksi tarvittavista kalastusrajoituksista verkossa.
- Saimaannorppa ja kalastus -työryhmä luovutti raporttinsa maa- ja metsätalousministerille 21.1.2021.
- Virkatyönä tehty asetusluonnos annettiin lausunnolle 2.2.2021- 26.2.2021 väliselle ajalle. Lausuntoja saatiin 147 kpl. Lausuntojen määrää nosti se, että 72 osakaskuntaa alueelta ja 26 yksityishenkilöä antoivat myös lausunnon.
- Lausuntokierroksen jälkeen asia oli valtioneuvoston sisäisessä keskustelussa.
- Valtioneuvosto päätti uudesta asetuksesta 6.5.2021. Asetus tulee voimaan 8.5.2021.

Asetusluonnoksesta annetut lausunnot

- Lausuntoja annettiin yhteensä 147 kpl.
- Miltei kaikissa lausunnoissa oli otettu kantaa verkkokalastuskieltoajan pituuteen eli verkkokalastukseen heinäkuussa ja muikkuverkkojen käyttöön 15.4-30.6. ja kannat oli perusteltu.
- 26 yksityishenkilöä antoi lausunnon. Heidän näkemyksensä ei ole mukana alla olevissa luvuissa. Yksityishenkilöiden lausunnoissa näkemykset jakautuivat 11/11.
- **Tiukempaa suojelua vaadittiin 13% lausunnoista. Heinäkuu verkkokieltoon 16 kpl ja muikkuverkot kieltoon 15 kpl lausunnossa.**
- YM, WWF, SLL, Itä-Suomen yliopisto, Lappeenrannan kaupunki, SYKE, SLL Pohjois-Karjala, SLL Etelä-Karjala, SLL Etelä-Savo, SLL Suur-Savon yhdistys, Onvisio Consulting, Keski-Karjalan Luonto, Itä-Savon luonnonsuojeluyhdistys, Ravintola Kallioniemi, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri
- MH luontopalvelut (ei kantaa muikkuverkoihin)
- 8 lausunnossa vaadittiin alueiden kasvattamista

- **MMM:n esitysluonnosta (heinäkuun ja muikkuverkkojen osalta) kannatettiin 104 kpl (86 %) lausunnoista**
- **Kaikki kalastusjärjestöt, maakuntien liitot, kunnat (lukuun ottamatta Lappeenrantaa), kalatalousalueet, osakaskunnat**
- Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Sulkavan Kunta, Enonkosken kunta, Ruokolahden kunta, Liperin kunta, Rääkkylän kunta, Puumalan kunta, Taipalsaaren kunta, Savonlinnan kaupunki
- Suomen sisävesien ammattikalastajat, Suomen Ammattikalastajaliitto, Suomen kalastusopaskilta, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö, Kalatalouden Keskusliitto, Etelä-Savon kalatalouskeskus, Etelä-Karjalan kalatalouskeskus
- Pohjois-Savon ELY-keskus
- Pihlajaveden kalatalousalue, Heinäveden reitin kalatalousalue, Puruveden kalatalousalue, Haukiveden kalatalousalue, Puumalan kalatalousalue, Mikkeli-Luonterin kalatalousalue, Eteläisen Saimaan kalatalousalue, Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue, Oriveden kalatalousalue, Norppa-Majat, Vesialueomistajain liitto VEALO
- Metsähallitus Eräpalvelut (ei kantaa muikkuverkkoihin)
- Lisäksi 72 osakaskuntaa antoi lausunnon. Lausunnot tukivat MMM:n esitystä heinäkuun ja muikkuverkkojen osalta.
- 30 lausunnossa vaadittiin alueiden pienentämistä

Vuosina 2011–2020 kalaverkkoihin jääneet saimaannorpat kuolinkuukausittain.

Kuukausi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2011–2020
Tammi	0	0	2	0	0	0	0	1	0	2	5
Helmi	0	0	1	2	1	0	0	0	0	0	4
Maalis	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2
Huhti	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Touko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kesä	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Heinä	1	4	2	2	1	1	2	2	5	1	21
Elo	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Syys	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
Loka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Marras	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Joulu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ei tiedossa	2	4	2	2	0	3	0	0	1	0	13
Yhteensä	3	8	7	6	3	5	7	5	6	3	53

Luvut: Metsähallitus

Taloudelliset vaikutukset (kalastus-vaikutukset ja muut taloudelliset vaikutukset)	Verkoilla heinäkuussa Saimaalla on kalastanut 1-ryhmän kalastajia 8–11 ja 2-ryhmän kalastajia 29–39. Kaupallisen kalastuksen verkkosaaliin arvo heinäkuussa on ollut noin 100 000 euroa per vuosi (alv 0 %). Noin 11 400 henkilöä on kalastanut heinäkuussa verkoilla Saimaalla (virkistys- ja kotitarvekalastus) ja heidän yhteenlaskettu saaliinsa on ollut noin 117 tonnia. Tämän saaliin arvo on ollut vähittäishintana noin 900 000 euroa ja saalista on saatu keskimäärin filepainona 6 kg per asuntokunta.	Ahvenen kalastus vaikeutuisi rajoitusalueella merkittävästi kaupallisessa kalastuksessa ja kalastuksen kannattavuus vähenisi. Ahvenen tarjonta ravintoloissa vaikeutuisi heinäkuussa, jolloin ahvenella on korkea kilohinta ja se on tuore paikallinen erikoistuote. Kesäasukkaat menettäisivät tärkeimmän verkkokalastuskuukautensa. Itse pyydetyn kalan käyttö alueen kotitalouksissa vähenisi. Osa verkkokalastuksesta korvautuu muilla kalastusmuodoilla etenkin katiska- ja vapakalastuksella, mikä vaikuttaa saalislajeihin ja saaliinsaanti-mahdollisuuksiin.

Vaikutusarviointi on kokonaisuudessaan nähtävissä raportin taulukossa 4.
Ympäristö-, yhteiskunnalliset-, viranomaistoiminta-, talous- ja muut vaikutukset.

2021 asetuksen sisältö

- **Mikä muuttuu?**
- Rajoitusalue entistä laajempi
- Verkot ankkuroitava
- Muikkuverkot kielletty 15.4-20.6
- Poistumisaukolliset rysät sallittu
- Pystylangoilla madallettu verkko kielletty

- **Mikä säilyy ennallaan?**
- Verkkokalastus kielletty 15.4-30.6 (muikkuverkot 20.6 asti)
- Riimuverkot ja vahvalankaiset verkot kielletty
- Katiskoissa ja merroissa nielun koko alle 15 cm
- Rysän rakenne säännelty

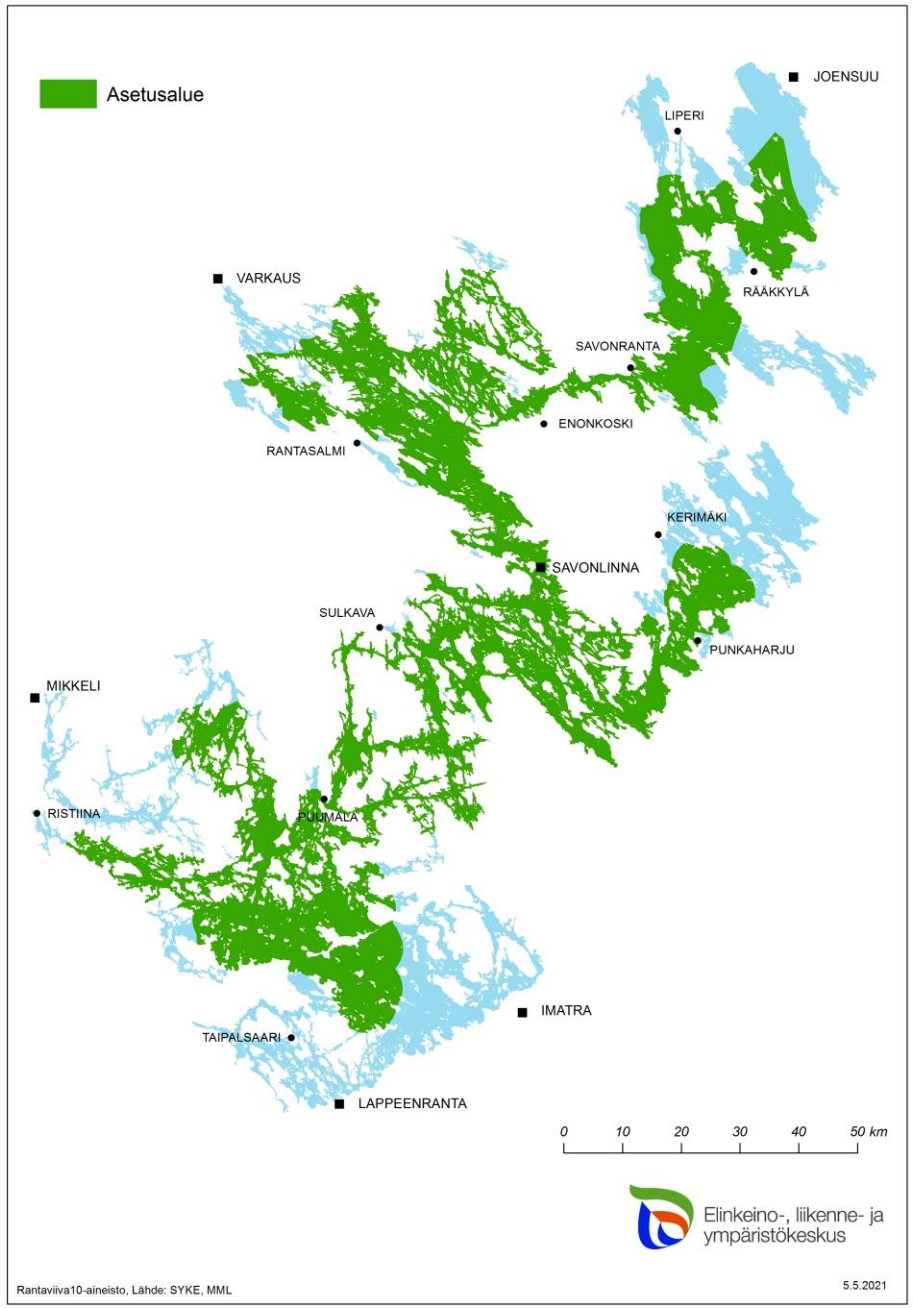

Asetusalue

- Asetusalueen koko on 2 800 km^2
- Vuonna 2016 päätetty asetusalue oli kooltaan 2 560 km^2 ja 2011 1740 km^2

Uudet alueet

- Puruveden eteläosa
- Rantasalmen ja Joroisten Haapaselkä
- Luonterin ja Lietveden välillä Hepovirta, Kuparonvirta ja Linnunpäänselkä
- Paasselän eteläosa

- Pojois-Savon Ely-keskus tarjoaa koko asetusalueelle sopimuksia vesialueen omistajille kalastuksen rajoittamiseksi. Sopimuksia tarjotaan kaiken kaikkiaan noin 3 000 km^2 alueelle. Sopimuksia solmittu 268 kpl yht. 292 000 ha (5/2020). Sopimuskorvaus 2,5 euroa/ha.

Hyväksyessään asetuksen valtioneuvosto antoi seuraavan lausuman: ”Valtioneuvosto seuraa saimaannorppakannan kehittymistä asetuksen antamisen jälkeen. Jos saimaannorppakannan kasvun myönteinen kehitys heikkenee, kanta ei kasva lajin suojelustrategian mukaisesti tai nyt esitetyillä lisätoimilla ei ole saatu vaikuttavuutta, arvioi valtioneuvosto asetusta ja sen sisältämiä kalastusvälineisiin, pyyntiaikoihin sekä alueisiin liittyviä rajoituksia sen voimassaoloaikana, viimeistään lokakuussa 2022. Valtioneuvosto sitoutuu tiedottamaan Saimaan alueen kalastajille verkkokalastuksen vaarallisuudesta saimaannorpille heinäkuussa.”

Kalanpyydyskuolleisuus asetuksen antamisen jälkeen

- Vuonna 2021 annetun asetuksen voimaan tulon jälkeen on Metsähallitukselle ilmoitettu kolmesta kalanpyydyksiin kuolleesta saimaannorpasta. Näistä kaksi on kuollut vuonna 2021 verkkoon (6.3 ja 2.7) ja yksi vuonna 2022 (19.2) Metsähallituksen verkkosivuilla olevien tietojen mukaan.
- Maa- ja metsätalousministeriö, Pohjois-Savon Ely-keskus sekä Metsähallitus ovat tiedottaneet vuonna 2021 heinäkuussa verkkokalastuksen vaaroista saimaannorpan elinalueilla. Tiedotusta jatketaan vuonna 2022, kuten valtio-neuvoston lausumassa edellytetään.
- Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on sitoutunut rahoittamaan Luonnon-varakeskuksen hanketta, jossa selvitetään saimaannorpan sivusaaliskuolleisuutta verkkokalastuksessa.

Hanke prosessien kehittämiseksi

- Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut Itä-Suomen yliopiston tutkimusta (KASSY-hanke). Hanke tutkii maa- ja metsätalousministeriön asettaman Saimaannorppaa ja kalastusta käsittelevän työryhmän sekä ympäristöministeriön asettaman Saimaannorpan suojelutyöryhmän sisäisiä ja keskinäisiä työskentelytapoja.
- Tutkimustuloksia hankkeesta on odotettavissa alkukesän aikana. Hankkeen tulokset auttavat seuraavan Saimaan kalastusrajoituksista säätävän asetuksen valmisteluprosessin suunnittelussa.

Keväällä 2021 voimaan tulleet kalastusrajoitukset saimaannorpan suojelemiseksi ovat kaikkein tiukimmat suhteessa aikaisempiin rajoituksiin.

Tavoitteena norppakannan kasvu ja mahdollisuus kotimaisen kalan pyyntiin.

Kiitos !

Kuva: Jouni Koskela